

7.0 Príomhshuímh na Gníomhaíochta

7.12 Cill Dhéagláin, Co. na Mí

Bhí ról gníomhach ag an gCeannfort Tomás Áis agus ag Óglaigh ón 5ú Cathlán beag de Bhriogáid Bhaile Átha Cliath i dtuaisceart chontae Bhaile Átha Cliath i rith an Éirí Amach. Ar chomhairle a leascheannasaí Richard Mulcahy, ball de chathlán i gcathair Bhaile Átha Cliath a bhí díreach tar éis aistriú chuig cathlán Áis, ghlac sé le hoirbhearta treallchogaíochta, agus leis an gcur chuige sin rinne sé damáiste do línte iarnróid agus ghlac seilbh ar roinnt beairic bheaga de chuid Chonstáblacht Ríoga na hÉireann. An aidhm a bhí leis sin ná bac a chur ar ghluaiseachtaí na naimhde, brú a bhaint dá gcomrádaithe i gcathair Bhaile Átha Cliath, agus airm a fháil. Ar an Máirt i rith Sheachtain na Cásca, chuir Áis scór fear i dtreo Ard-Oifig an Phoist. Cuireadh roinnt acu chomh fada leis an Institiúid Déiríochta.

Maidin Dé hAoine, bhailigh fórsa de 50 Óglach de chuid Áis mórthimpeall ar bheairic Chonstáblacht Ríoga na hÉireann i gCill Dhéagláin trasna na teorann i gCo. na Mí. Bhí na 16 fear agus an cigire ceantair sa garastún ar tí géilleadh nuair a tháinig fórsa de thart ar 60 fear de chuid Chonstáblacht Ríoga na hÉireann agus beirt oifigeach shinsearacha ar an láthair i gcarranna. I ndiaidh tréimhse chomhraic feadh na glaíoch, ndraenacha agus ndíog, chuir na hÓglaigh brú ar Chonstáblacht Ríoga na hÉireann, agus bhí ar an dream bhí ar an taobh amuigh agus ar an taobh istigh den bheairic géilleadh. De réir Joseph Lawless, Óglach a bhí páirteach sa ghníomhaíocht, maraíodh beirt Óglach agus gortaíodh cúigear, agus maraíodh ochtar fear ó Chonstáblacht Ríoga na hÉireann agus gortaíodh

15 acu. Ó thaobh na nÓglach de, ba é seo an ghníomhaíocht ba ráithiúla dá gcuid i rith an Éirí Amach, mar gheall, is dóigh, gur tháinig siad aniar aduaidh ar na póilíní. Bheadh an eachtra a tharla i gCill Dhéagláin agus na teaicticí treallchogaíochta a d'úsáid Áis agus Mulcahy ann mar eiseamláir dóibh siúd a ghlac páirt i gCogadh na Saoirse sna blianta ina dhiaidh sin.

I ndiaidh don géilleadh, cuireadh triail armchúirte ar Áis agus gearradh pionós an bháis air, ach laghdaíodh an phianbhreith go pianseirbhís saoil.

7.12

Cill Dhéagláin, Co. na Mí

Commandant Thomas Ashe (1885-1917). Born in Lispole, Co. Kerry, he qualified as a teacher and was principal of Corduff national school, Lusk, Co. Dublin. He was a member of the IRB and the Irish Volunteers, becoming brigade commandant shortly before the Rising. He died on 25 Sept. 1917 as a result of forcible feeding while he was on hunger strike when serving a sentence for sedition. (Keogh 39).

7.12

Cill Dhéagláin, Co. na Mí

Thomas Ashe was an active member of the Gaelic League and an accomplished performer on the traditional war pipes. He was said to be a tall and commanding presence and a charismatic public speaker. (Keogh 3).

7.12 Cill Dhéagláin, Co. na Mí

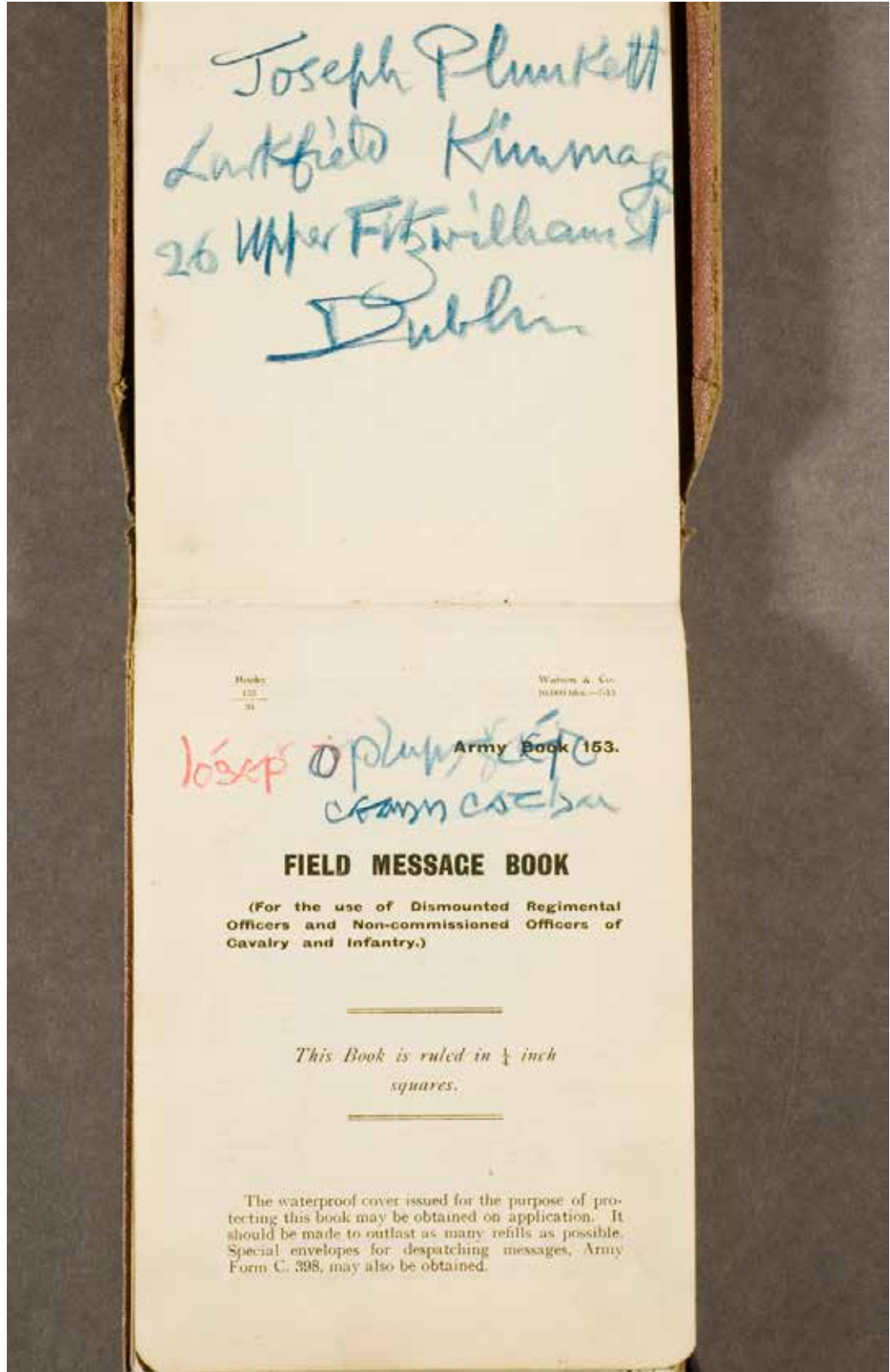

Richard Mulcahy (1886-1971); born in Co. Waterford, he worked as an engineer with the Post Office. He was a member of the Gaelic League, the IRB and the Irish Volunteers.

7.12 Cill Dhéagláin, Co. na Mí

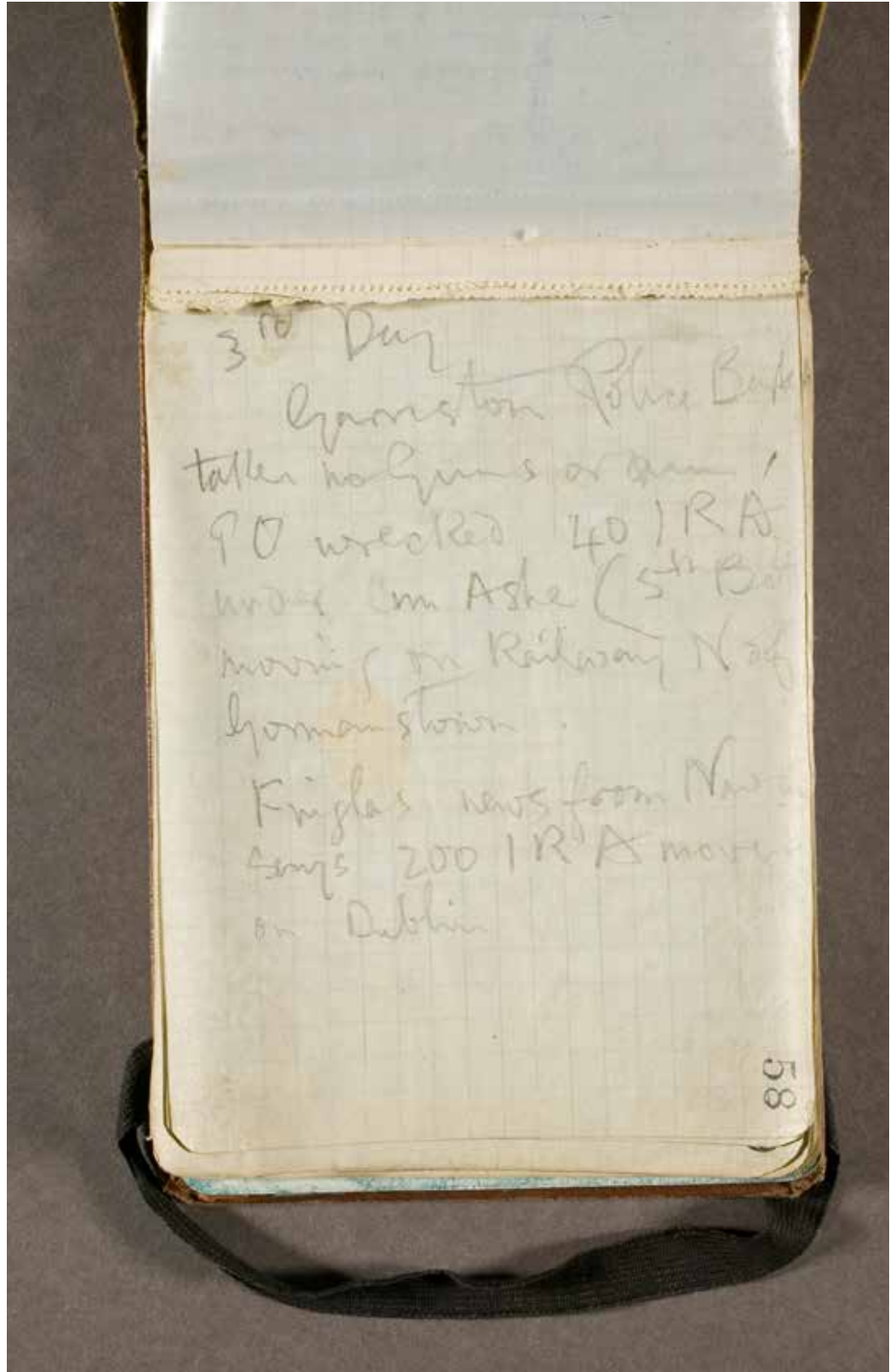

7.12 Cill Dhéagláin, Co. na Mí

Pages from Joseph Plunkett's field notebook relating to the action at Ashbourne. (Ms. 4,700).

7.12 Cill Dhéagláin, Co. na Mí

7.12 Cill Dhéagláin, Co. na Mí

Joseph Plunkett: Field Message Book

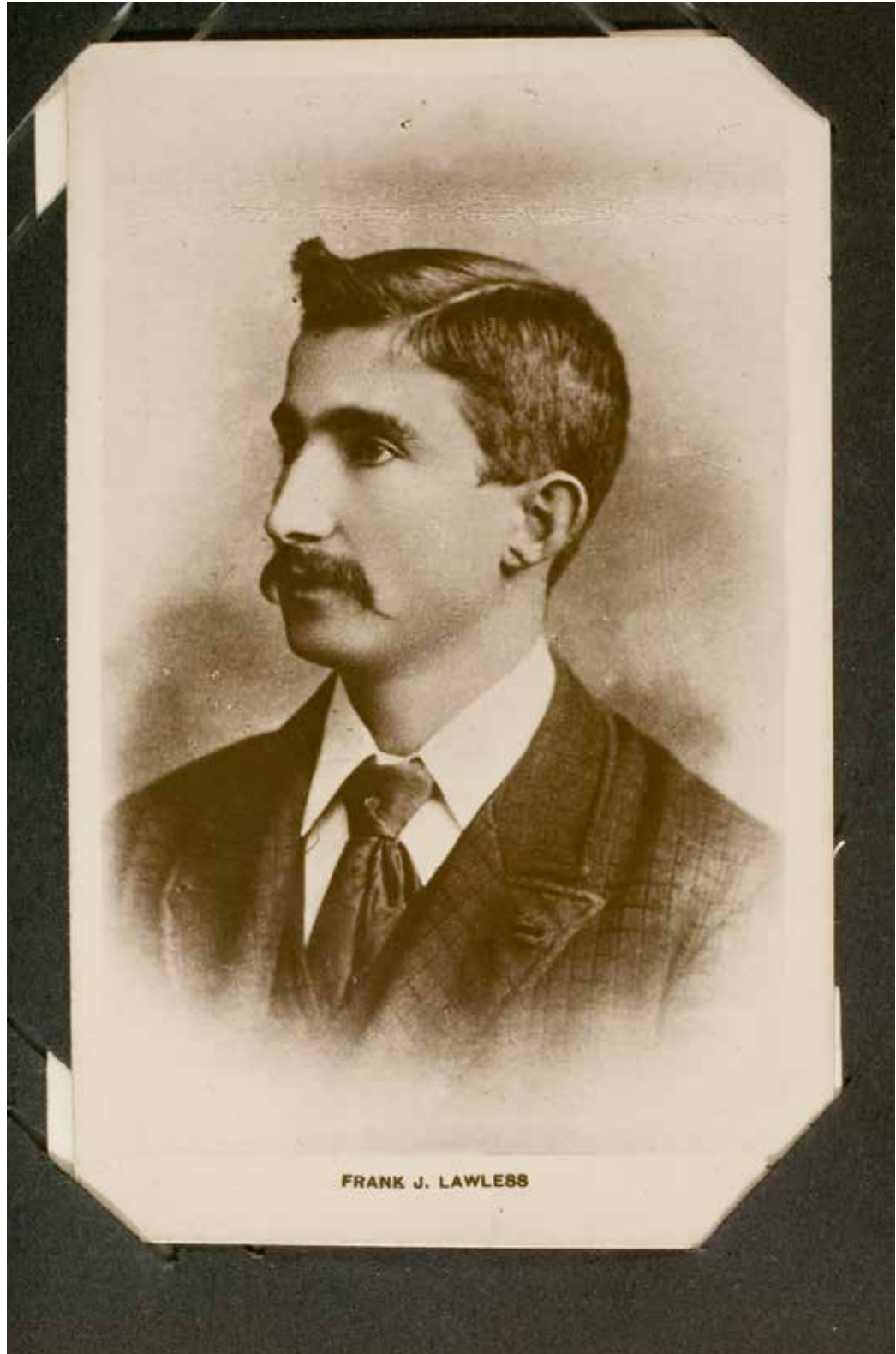
3rd Day

Garriston [Garristown] Police Barracks
taken. No guns or arms!

Post Office wrecked. 40 IRA
under Commandant Ashe (5th Brigade [i.e. Battalion])
moving on railway north of Gormanstown.

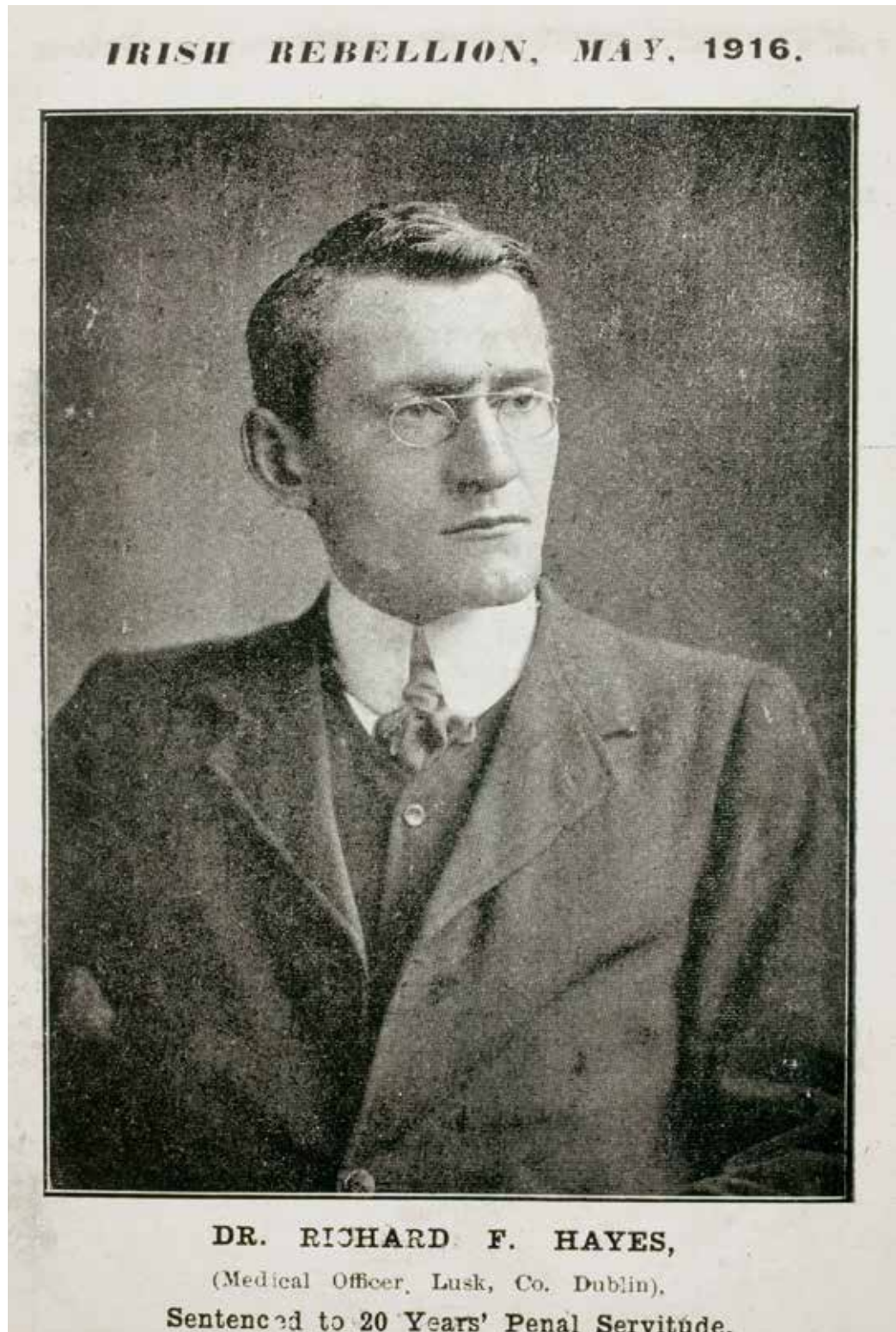
Finglas. News from N[?avan]
says 200 IRA moving on Dublin.

7.12 Cill Dhéagláin, Co. na Mí

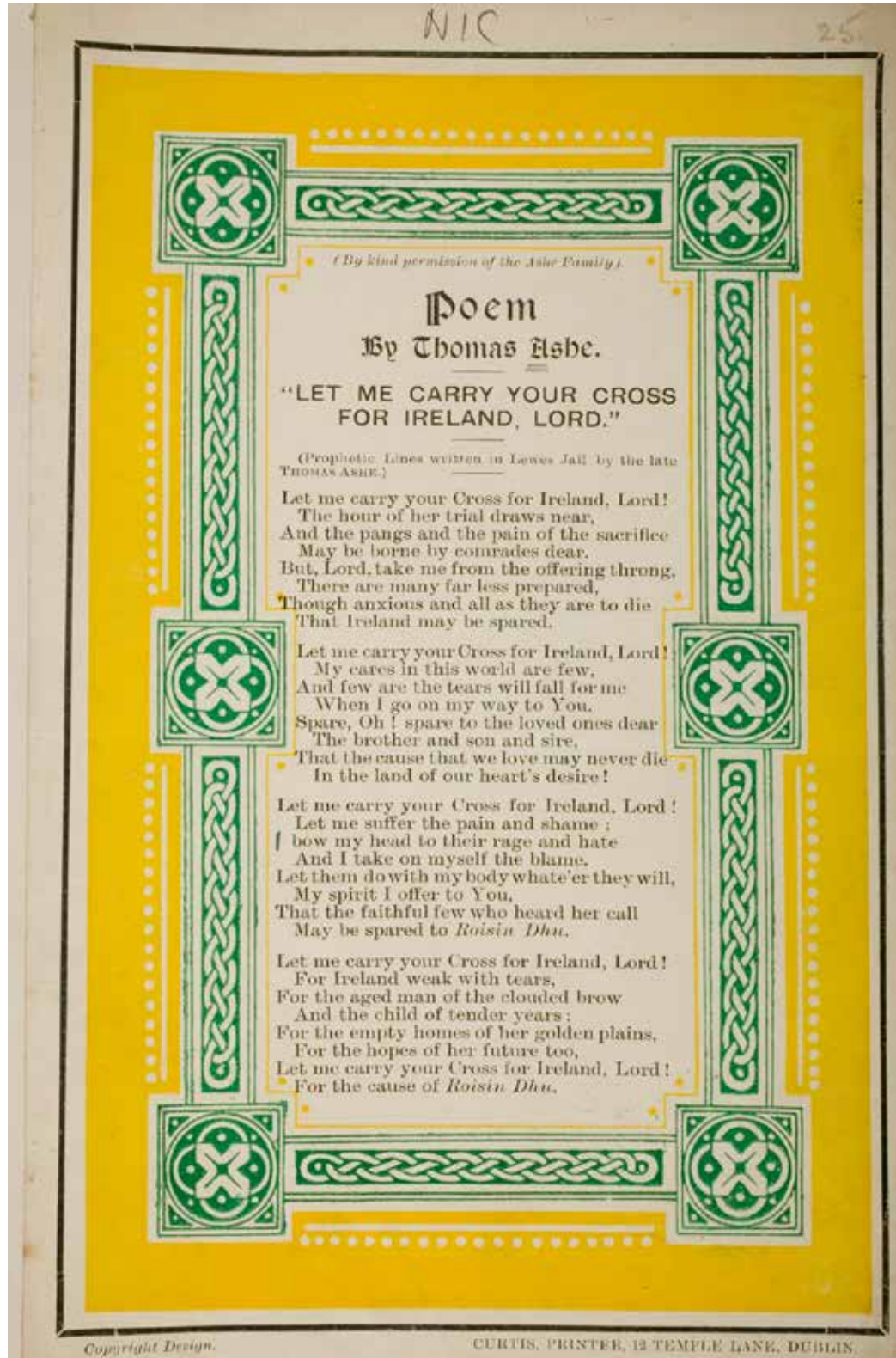
Frank J. Lawless, quartermaster of the 5th Dublin Brigade, was involved in the action at Ashbourne in which his son Joseph also took part. (Album 73).

7.12 Cill Dhéagláin, Co. na Mí

A commemorative postcard for Dr Richard F. Hayes, a native of Bruree, Co. Limerick and a boyhood friend of Eamon de Valera. He was afterwards author of *Biographical Dictionary of Irishmen in France* (1940) and other books. (Album 113).

7.12 Cill Dhéagláin, Co. na Mí

An edition of Thomas Ashe's moving poem, 'Let me carry your cross for Ireland, Lord'.
(ILB 300, P. 11/25).

7.12 Cill Dhéagláin, Co. na Mí

The Ashe Memorial Hall, Tralee, Co. Kerry. It now houses Kerry County Museum. (Valentine 3065).